

[Koch.]
for hans, som jeg forstod, anerkendelse af, at der ikke er nogen logisk sammenhæng mellem aldersgrænsen i svangerskabshygiejneloven og aldersgrænsen i straffeloven, når man rent faktisk har anerkendt, at man i visse tilfælde kan gå under 15 års grænsen. Hvis der var en sammenhæng, kunne man ikke i noget tilfælde gå under aldersgrænsen.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): Jeg skal villigt medgive hr. Karlskov Jensen, at en af forudsætningerne for ændringsforslaget ikke helt er, som jeg havde forestillet mig. Men jeg gør opmærksom på, at under en samtale med udvalgsformanden om den mulighed, der her kunne foreligge, svarede jeg, at hvis det var et ønske i et enigt udvalg, ville jeg stille ændringsforslaget. Nu har jeg altså sagt, at der ikke var et enigt udvalg, men der var et stort flertal, og da det var tilfældet ville jeg alligevel ikke trække ændringsforslaget tilbage.

Jeg vil gerne sige til hr. Karlskov Jensen, at Amtsrådsforeningens skrivelse var jo ikke ligefrem krystallklar i sin formulering. Man sagde, at man erkendte, at det var et problem, der lå på kanten, og man sagde også, at man primært holdt på, at det skulle være sygehusudvalget, men subsidiært ville man overlade til amtskommunerne at henlægge forvaltningen enten til social- og sundhedsudvalget eller til sygehusudvalget. Det fandt jeg i hvert fald ikke var en særlig stærk motivering for at fastholde, at det skulle være sygehusudvalget, og på den baggrund fandt jeg ikke, at modstanden i Amtsrådsforeningen var så stærk, at jeg ikke kunne stille ændringsforslaget.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Hr. Koch tvinger mig til at gå op og sige, at han drog for vidtgående slutninger af min udtalelse til fru Else-Merete Ross. Jeg svarede blot, at der tilsyneladende ikke er logisk sammenhæng i den praksis, der følges, og så loven. Jeg har derimod ikke sagt og tør ikke for nærværende sige, at man kan løsrive den aldersgrænse, der er i svangerskabshygiejneloven, fra den aldersgrænse, der står i straffeloven. Men det vil altså indgå i overvejelserne; det er det eneste, jeg kan love.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp.

§§ 1-5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget

vedtoges med 117 stemmer mod 25.

§ 6: således ændret, og §§ 7-14

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tidøvelse af jordemodergerning.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Fødselshjælp m. m.).

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 173) findes i tidenden sp. 4655; udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1855).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Svend Jakobsen: Det foreliggende lovforslag om realkreditinstitutter er jo en konsekvens af de ændringer i lov om boligbyggeri, som vi vedtog her i tinget den 24. marts i år. Selv om der fra flere sider under første behandling blev givet udtryk for sympati for det sigte, lovforslaget har, nemlig at reducere beboerindskuddet i de nye lejligheder, må vi, som det fremgår af betænkningen, vedtage dette lovforslag med samme flertal, som vedtog lovforslaget om boligbyggeri i marts måned.

Ved førstebehandlingen gav boligministeren udtryk for planer om visse yderligere ændringer i realkreditloven. Det er ikke lykkedes at få forslag herom frem til behandling under udvalgets arbejde. Det er for så vidt beklageligt, hvis man ser det ud fra den synsvinkel, at vi jo har behov for visse ændringer, visse justeringer af lånegrænser og løbetider i realkreditloven. På den anden side er det måske meget godt. Dette sidste siger jeg, fordi jeg tror og håber, at vi i næste folketingssamling kan drøfte ændringerne i realkreditloven uden at knytte dem snævert til de lovændringer på boligområdet, der er gennemført i denne samling, således som det er sket med det foreliggende lovforslag, hvilket i øvrigt er helt naturligt.

Jeg skal give tilslutning til lovforslagets gennemførelse på socialdemokratiets vegne.

Clara Munck: Som hr. Svend Jakobsen allerede har sagt, er det ikke lykkedes under udvalgsbehandlingen at ændre dette lovforslag på en sådan måde, at det konservative folkeparti kan deltage i dets endelige vedtagelse. Jeg vil gerne understrege, som jeg også gjorde ved første behandling, at vi i det konservative folkeparti helt har været indforstået med, at boligindskuddene i socialt byggeri, almennyttigt byggeri, har været for høje, i forhold til hvilke mennesker vi har bygget for. Men vi havde ønsket, at vi i udvalget havde drøftet selve problematikken. Der kunne jo være andre måder at

hjælpe lejerne på ved indflytning. Vi har bl. a. drøftet spørgsmålet om de almennyttige boligselskabers skik med, at indskud skal blive stående til senere istandsættelse. Der var andre ting, som jeg ikke skal komme nærmere ind på her.

Vi havde altså gerne set, at vi var blevet enige om at hjælpe lejerne, men vi mener, at dette i alt for høj grad er blevet et lovforslag om de almennyttige boligselskaber. Ministeren ved på forhånd, at vi mener, at det almennyttige byggeri bør have en selvrisiko for byggeriet, en vis opfordring til ikke blot at være tilbageholdende, men at være økonomisk ansvarsbevidste, og det mener vi ikke vi opnår ved dette lovforslag. Derfor siger vi også i betænkningen, at vi mener, der bl. a. ved dette forslag lægges grund til nye og langt større boligpolitiske problemer. Det gør vi, fordi det klart fremgår af lovforslaget, at almennyttigt boligbyggeri kan sætte byggeri i gang uden overhovedet at komme med midler selv. Det kan efter lovforslaget låne, sådan at der ud over de 3 pct.s beboerindskud via landsbyggefondens kun skal indskydes 2 pct. af anskaffelsesprisen. Vi har yderligere en bestemmelse i loven, der siger, med henblik på den mulighed, at landsbyggefondens lån ikke skulle være i stand til at dække finansieringsbehovet, efter at indflytterne har betalt de 3 pct., at boligministeren kan forhøje lånegrænsen. Det vil kort og klart sige, at man i virkeligheden nu har åbnet så store lånemuligheder i lovgivningen, at almennyttigt byggeri kan igangsætte byggeri til flere hundrede millioner kroner, som vi ser det med byggerierne for tiden, og de eneste reelle penge, der kommer, er dem, man afkræver den mindrebemidlede del af befolkningen, man i virkeligheden skal bygge for. Derfor mener vi, at disse love ikke vil kunne blive stående, og derfor kan vi altså heller ikke stemme for det foreliggende lovforslag.

I betænkningen redegør man for, at der har været en henvendelse fra FTF. Vi mener ligesom ministeren og udvalget i øvrigt, at den ændring i realkreditlovgivningen, der fandt sted i 1970, har givet de ansatte mulighed for en indflydelse, og vi vil gerne have mulighed for at følge denne indflydelse.

Vi har ikke nævnt i betænkningen, at vi

[Clara Munck.]

også har haft en henvendelse fra idrætten, idet Dansk Idræts-Forbund med rette har gjort opmærksom på visse vanskeligheder; realkreditlovgivningen frembyder for idrættens formål. Udvalget var vist enig om at henstille til boligministeren at være opmærksom på dette, men jeg vil gerne nævne det, fordi det ikke er nævnt i betænkningen.

Endelig vil jeg gerne benytte anledningen til at spørge boligministeren, hvad han egentlig mener med det, jeg kalder løfteparagraffen, der også står optrykt i betænkningen. Da ministeren fremsatte sit lovforslag i marts 1972, gjorde han opmærksom på, at han sammen med regeringen overvejede muligheder for at lette finansieringen over obligationsmarkedet for nyt boligbyggeri i al almindelighed, herunder privat byggeri, og også at lette adgangen til at erhverve og forbedre parcelhuset, og det har man altså ønsket at optrykke i betænkningen. Det kan jeg kun opfatte som en løfteparagraf, og jeg vil egentlig gerne have ministeren til at bekræfte, at han virkelig arbejder med disse ting. Når jeg gerne vil have en bekræftelse, så er det fordi jeg synes, at både boligministeren og andre ministre udtaler sig så forblømt om parcelhusenes muligheder og skæbne, at der med god grund må være ængstelse.

Vi har lige fået en meget interessant redegørelse, der hedder „Boligmiljøer i forstaden“, hvor socialforskningsinstituttet har foretaget undersøgelser blandt beboere i byggeri fra 1960'erne. Her læser man på side 16, at man må konstatere, at et overvældende flertal vælger det fritbeliggende enfamilieshus. Et flertal vil også hellere eje end leje deres bolig. På side 17 står der:

„Man må tage til efterretning, at ønskeligheden for de fleste er det selvejede, fritbeliggende enfamilieshus.“

Det synes jeg gør det meget aktuelt, at ministeren nu i betænkningen understreger, at han agter at lette finansieringen af privat boligbyggeri og adgangen til at erhverve og forbedre parcel- og rækkehuse, og jeg vil gerne enten have en uddybning heraf eller i hvert fald en erkendelse fra ministerens side af, at vi kommer til at behandle dette.

Men som sagt beklager jeg, vi vil ikke ved tredje behandling kunne medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Christophersen: Den lovgivning, vi her behandler, må ses i nær sammenhæng med den række af love, der allerede tidligere i samlingen er blevet gennemført med det formål at løse en række af det almennyttige byggeris udlejningsproblemer, og ligesom de øvrige lovforslag vil vi betragte dette som et dårligt forsøg på at løse de akutte udlejningsproblemer, først og fremmest fordi lovforslaget — som mit partis ordfører hr. Guldberg, der ikke er i stand til at være til stede her i dag, sagde ved første behandling — trækker en række langsigtede konsekvenser med sig, som er uønskelige ud fra en almindelig boligpolitisk vurdering.

For det første reducerer det formindskede krav til selvfinansieringen de almennyttige selskabers interesse i at gøre sig selvfinansierende. For det andet øges med dette lovforslag forskellen mellem det private og det almennyttige byggeris adgang til at opnå lån på kapitalmarkedet. For det tredje rækker forslaget ved realkreditforliget. I den sammenhæng vil jeg da godt gøre den bemærkning til boligministeren, at det måske kan undre lidt, når man nu netop har nedsat et kapitalmarkedsråd, som man har tillagt så megen vægt som en styringsmekanisme for kapitalforsyningen her i samfundet, at man ikke har forelagt netop dette forslag for kapitalmarkedsrådet, men at man har ønsket at gennemføre det allerede nu.

Af de grunde, jeg her har nævnt, har vores holdning under udvalgsbehandlingen ikke ændret sig. Det er helt principielle grunde, der ligger bag vor holdning til lovforslaget, og vi har i sinde ved tredje behandling at stemme imod.

Dahlgaard: Der er ikke stillet ændringsforslag til anden behandling, og det radikale venstre må stadig vende sig mod forslaget. Det er, som tidligere ordførere har været inde på, led i en politik, som socialdemokratiet og socialistisk folkeparti har ført i denne folketingssamling, og som bl. a. svækker kravene til egenkapital i de almennyttige boligselskaber.

Mit partis ordfører ved første behandling udtalte, og jeg vil gentage det, at vi betragter lovforslaget som et ensidigt brud på realkreditforliget, et forlig, der blev indgået efter gensidige indrømmelser fra de i forliget

[Dahlgaard.] deltagende partier. Jeg kan ikke tilbageholde, at jeg undrer mig lidt over, at boligministeren har fundet tiden inde til at nedskrive værdien af politiske forlig.

Boligministeren gav ved forslaget's fremsættelse udtryk for, at regeringen overvejer mulighederne for også at lette finansieringen af nyt privat boligbyggeri og af lån bl. a. i forbindelse med ejerskifte i parcel- og rækkehuse, men at regeringen ønskede disse forslag forelagt til drøftelse i kapitalmarkedsrådet, forinden der tages endelig beslutning. Jeg havde dengang en fornemmelse af, at ihvorvel disse bemærkninger utvivlsomt har været velovervejede, så var de måske lidt forhastede, og man er jo heller ikke kommet igennem med dette program.

Det er efter det radikale venstres opfattelse på høje tid, at det kapitalmarkedsråd, som regeringen har været så ivrig efter, at få nedsat, går i gang med virkeligt grundige overvejelser med henblik på at opstille rammer for boligområdets kapitalforbrug, ligesom det vil være rimeligt, at kapitalmarkedsrådet interesserer sig for mulighederne for at fremme opsparringen og kapitaldannelsen inden for boligsektoren selv. I virkeligheden burde også det forslag, vi behandler nu, have været til udtalelse i kapitalmarkedsrådet. Jeg vil gerne spørge boligministeren, om han har rejst eller agter at rejse spørgsmålene om boligsektorens kapitalforbrug og om opsparringsmulighederne inden for boligsektoren over for kapitalmarkedsrådet. Det radikale venstre har den opfattelse, at kapitalmarkedsrådets vurdering bør tilvejebringes med henblik på den langsigtede boligpolitik.

Henning Philipsen: Dette forslag er efter vor opfattelse en naturlig følge af den tidligere gennemførte lov om en ændring af rentesikringsloven; ellers havde der jo ikke været nogen mening i det, vi gennemførte tidligere.

Det er almindelig anerkendt, at en af de væsentligste årsager til, at der var disse enorme udlejningsvanskeligheder, ganske enkelt var disse høje indskud, som på nuværende tidspunkt er 6 pct. af nettobyggeomkostningerne. Disse indskud er, efter min opfattelse også urimelige sammenlignet med de regler, som gælder for deposita i det pri-

vate udlejningsbyggeri, og helt urimelige er disse indskud — i relation til det som to foregående ordførere har været inde på, nemlig spørgsmålet om egenkapitalen — set i forhold til den måde, hvorpå man eksemplvis i dag kan erhverve sig et parcelhus, det kan man nemlig gøre uden at have en krone, uden at have nogen som helst form for egenkapital.

Der næst vil jeg gøre et par bemærkninger til, hvad der er sagt af de to foregående ordførere, først angående egenkapitalen. Nu har jeg prøvet på at fortælle borgerlige ordførere dette flere gange, og jeg håber, det efterhånden siver ind. Det almennyttige byggeri må ikke selvfinansiere, og herfor har bl. a. hr. Dahlgaard et medansvar såvel som alle andre, der har været ministre eller har været medlemmer af dette folketing i adskillige år. Man må ikke selvfinansiere, og på denne baggrund er det jo ejendommeligt, at man gang på gang stiller sig op her fra denne talerstol og fortæller, at det, man nu gør, f. eks. med denne lovgivning — som hr. Christophersen sagde det — er at svække det almennyttige byggeris interesse i at gøre sig selvfinansierende. Ja, men det er dog ikke rimeligt at anvende denne argumentation, når det er sådan, at man må ikke selvfinansiere, man må ikke tjene penge. Det er i hvert fald en argumentation, som karakteriserer dem, der fremfører den, mere end det karakteriserer det almennyttige byggeri.

Fru Clara Munck sagde — hvis jeg citerer det ærede medlem rigtigt — at det almennyttige byggeri kan bygge for flere hundrede millioner kroner, som opkræves hos den mindrebemidlede del af befolkningen. (Afbrudelse af Clara Munck.) Sådan forstod jeg det ærede medlem, men det kan vi jo få at se, når vi ser fortrykket. Hvis min opfattelse af, hvad fru Clara Munck sagde, er rigtig, ja, så synes jeg ikke, vi kunne få en bedre karakteristik af netop det almennyttige byggeri.

Heroverfor må man vel spørge: hvor opkræver det private udlejningsbyggeri sine midler, hvor opkræver det de penge, som anvendes til at betale renter og afdrag? Det har kun ét sted at hente disse penge, nemlig hos lejerne. Det er som regel sådan, at ejerne ikke betaler ret meget af det selv, hvis de overhovedet betaler noget.

[Høning Philipsen.]

Lad mig slutte mine bemærkninger med at sige, at vi meget gerne medvirker til dette lovforslags gennemførelse, og vi anbefaler dets overgang til tredje behandling.

Boligministeren (Helge Nielsen): Mindretallet udtaler i betænkningen, at der med lovforslaget om forhøjelse af realkreditlovens lånegrænse for det almennyttige byggeri lægges grund til nye og store boligpolitiske problemer. Det er min opfattelse, at lovforslaget netop vil kunne fjerne en af de væsentligste hindringer for fuld udleje af nybyggeriet, nemlig det høje beboerindskud, og dermed være med til at afhjælpe de boligpolitiske problemer i form af tomme lejligheder. Tværtimod ville disse tomme lejligheders antal blive ved med at vokse støt; hvis ikke regeringen havde grebet ind bl. a. med det forslag, der her ligger til behandling.

Må jeg til hr. Svend Jakobsen sige, at jeg deler for så vidt den fremsatte beklagelse — det er også en beklagelse, som andre har været inde på — vedrørende de øvrige ønskede ændringer i realkreditloven, som jeg forstår at der er større og bredere interesse for end for det her foreliggende lovforslag, nemlig spørgsmålet om at lette generationsskiftet ved at give mulighed for at yde længere lån til parcelhuse, ejerlejligheder og rækkehuse, i det hele taget til ejerboligen, ligesom problemet med at give bedre lånemuligheder til udvidelser og til forandringer i huset også nyder en vis velvilje. Jeg kan sige, at der formentlig ligger en række andre problemer, som det vil være nødvendigt at drøfte, når realkreditloven forhåbentlig hurtigt i den kommende samling kommer op til en fornyet drøftelse.

Hermed tror jeg, jeg har svaret fru Clara Munck på spørgsmålet om det, som fru Clara Munck kaldte løfteparagraffen i betænkningen. Der arbejdes altså med disse ting, og jeg håber at få en snarlig afgørelse fra kapitalmarkedsrådet — eller en udtalelse, afgørelsen skal jo træffes af regeringen.

Flere ordførere har været inde på spørgsmålet om selvfinansiering og hævdet, at dette forslag modvirker de eventuelle opsparringstendenser. Hr. Høning Philipsen har været inde på en omtale af dette, og jeg vil sige, at der er jo ikke i forhold til landsbyggefonden sket nogen egentlig ændring i selve hovedsigtet med loven. Den har tidligere betalt disse 2 pct. og skal fortsat i hovedtræk betale disse 2 pct; den eneste ændring, der i realiteten er sket, er at lejerne kun skal betale 3 pct. i stedet for de hidtidige 6 pct. Dette har vi ment er afgørende for mulighederne for at leje de store tomme lejligheder ud og for også fremover at kunne klare hele problematikken.

Fru Clara Munck var inde på spørgsmålet om henvendelsen fra FTF, og jeg vil da også her give udtryk for, at spørgsmålet om de ansattes repræsentation er vel nok et spørgsmål, som skal løses i en større sammenhæng. Vi drøftede jo spørgsmålet om denne repræsentation i sin tid i realkreditudvalget meget nøje med FFTs repræsentanter, og man fik muligheden via samarbejdsudvalgene. Jeg har set ud af pressen, at Forenede Kreditforeninger også er gået så langt, at de har givet en frivillig repræsentation i deres bestyrelse for nogle af disse medarbejdere. Om andre af kreditforeningerne vil gå samme vej med frivillig repræsentation, kan jeg ikke vide noget om, men jeg tror, spørgsmålet skal løses i sammenhæng med spørgsmålet om bankerne og sparekasserne og repræsentationen her, hvor jeg ved, at der er kommet henvendelse også fra FTF til handelsministeren i forbindelse med den kommende ændring i sparekasse- og banklovgivningen.

Nu vil man igen ligesom prøve at sætte truslen op over for parcelhusene. Jeg ved ikke, om det er en særlig konservativ fornøjelse, for det er jo efterhånden kun de konservative aviser og de konservative politikere, der giver udtryk for, at vi andre nu vil jage parcelhusejere fra hus og hjem. Jeg har ikke én, men mange gange givet udtryk for, at det er der ingen grund til ængstelse for.

[Boligministeren.]

At der er problemer inden for denne sektor, som der er inden for de øvrige sektorer, er vist uomtvisteligt, og at vi i den langsigtede boligpolitik må se både på dette problem og på andre problemer, det behøver ikke at betyde, og det — det understreger jeg — betyder ikke, at det er de nuværende parcelhusejere, der skal rammes. Men når fru Clara Munck tidligere fra denne talerstol har fortalt, at den rentesikringsordning, som jeg nu har foreslået, i 1985 vil koste 1 milliard kr., så var det måske værd at understrege, at parcelhusfordelen vil koste et sted mellem 6 og 8 milliarder kr. på samme tidspunkt, og derfor kunne det godt tænkes, at det blev nødvendigt også at kigge lidt på disse problemer. Begge problemer, eller rettere sagt alle problemer, må vi tage op i en drøftelse af den langsigtede boligpolitik. Men jeg understreger endnu en gang, for at det ikke skal blive misbrugt af visse dele af pressen, at der er ikke fra socialdemokratiets side på nuværende tidspunkt nogen overvejelser om at jage parcelhusejere fra hus og hjem. Det er altså kommende parcelhusejere, vi må se på forholdene for.

Hr. Christophersen spørger mig direkte, hvorfor dette spørgsmål ikke er forelagt kapitalmarkedsrådet sammen med de andre. Det har jeg tidligere haft lejlighed til at svare hr. Christophersen på i udvalgsarbejdet, idet jeg har sagt, at dette spørgsmål er så overskueligt. Som man husker, medførte et ændringsforslag, at renten i rentesikringsordningen blev forhøjet fra 5 1/2 til 6 pct. og dermed skete der en reel besparelse på 19 mill. kr. i rentesikringsudgifterne. Vi har ment, at behovet for den hjælp, der ydes gennem det foreliggende lovforslag, var større. Det var årsagen til, at vi måtte have dette igennem nu, mens de andre problemer altså blev forelagt for kapitalmarkedsrådet.

Jeg har hermed også svaret på en del af de problemer, hr. Dahlgaard rejste. Jeg kan ikke være enig med hr. Dahlgaard i den bestræbelse, der fra hr. Dahlgaards side har været for at trække boligproblematikken fra boligudvalget over i andre økonomiske udvalg, idet jeg er af den opfattelse, at det er folketingets boligudvalg, der må træffe disse beslutninger, naturligvis under økonomisk ansvar for, hvordan det økonomiske helhedsbillede er. Det er ikke noget, jeg har

behøvet at rette henvendelse til kapitalmarkedsrådet om, det har ligget i hele oplægget fra budget- og økonomiministeren til kapitalmarkedsrådet, at der skal ses på en fordeling af de kapitaler, der er til rådighed, herunder naturligvis også spørgsmålet om, hvor meget der skal bruges i boligsektoren. Det ligger ganske klart, at det er med i kapitalmarkedsrådets drøftelser, derfor er det altså ikke nødvendigt direkte at anmode om, at man tager det med. Jeg er altså af den principielle opfattelse, at boligproblemerne skal behandles i boligudvalget med det økonomiske hensyn, som vi naturligvis bør tage.

Clara Munck: Jeg vil gerne sige til hr. Henning Philipsen, at han da heldigvis har misforstået mig. Det forstår jeg også vil glæde ham. Det, jeg sagde, var, at sådan som lovgivningen nu er udformet, og med de beføjelser, boligministeren har, både efter lovforslaget og efter loven i almindelighed, så kan almennyttigt boligbyggeri sætte millionbyggeri i gang uden at komme med andre kontantbeløb end dem, den mindrebedrøvede del af befolkningen kommer med, nemlig indskuddet på 3 pct. Det drejer sig om lånegrænserne. I øvrigt er jeg enig med hr. Henning Philipsen i, at vi selvfølgelig må have løst problemet om indskudsbetalingen.

Når hr. Henning Philipsen siger, at det almennyttige byggeri selvfølgelig må være henvist til obligationsmarkedet — det var nu ikke de ord, han brugte — må jeg sige, at det er ikke i overensstemmelse med vores syn på landsbyggefonden. Den var jo netop bygget op, for at det almennyttige byggeri solidarisk kunne være med til selvfinansiering. Sigtet var i hvert fald i VKR-regeringen, også med den lovgivning, vi gennemførte, og som hr. Henning Philipsen nu hjælper boligministeren med at få afskaffet, at vi skulle opbygge sådanne midler, at vi kunne billiggøre byggeriet for dem, der bygges for. Vi har allerede konstateret, og det har boligministeren jo også måttet indrømme, at alene dette lovforslag betyder ca. 50 mill. kr. mere ud på obligationsmarkedet. Det er penge, der skal forrentes. Højere rente for boligbyggeriet betyder højere leje, det har vi jo drøftet så mange gange. Højere leje betyder højere boligsikring, altså større offentlige udgifter, og større offentlige ud-

[Clara Munck.]

gifter betyder højere skatter, alt sammen noget, der også falder tilbage på den del af lejerne, der gerne skulle have tilbudt en vis valgfrihed også inden for almennyttigt byggeri. Jeg vil altså gerne fastslå, at landsbyggefonden var — og burde have været i endnu højere grad — en fond, der omfatter menneskepenge.

Boligministeren siger, at vi efterlyser en nærmere udbygning af eller redegørelse for det, jeg kalder løfteparagraffen, fordi det har større interesse for os at høre om disse ting. Nej, det er absolut ikke derfor. Vi har til enhver tid sagt, at vi ønsker en ligestilling i byggeriet, dog sådan at vi erkender, at det almennyttige byggeri må have en særlig støtte, fordi det har ganske specielle opgaver. Men under den nuværende boligminister har vi jo kun set lovgivning til fordel for dette, at det offentlige påtager sig ansvaret. Derfor har vi peget på, at der er mennesker, der gerne selv vil påtage sig et ansvar. Det var dem, jeg henviste til ved at citere, hvad der stod i socialforskningsinstituttets undersøgelse. Jeg vil gerne vide, hvad det er, ministeren vil gøre for dem. Jeg konstaterer, at ministeren står op og siger lige så pænt og nydeligt, som ministeren plejer at sige det, at han vil dem da ikke noget ondt, og så får vi igen at vide, hvad der står i betænkningen. Det stemmer imidlertid ikke med, at da ministeren har læst den redegørelse, jeg talte om, så udtaler han selv til Politiken:

„Der er tale om en både forkert og uønsket balance, hvor mange har valgt parcelhuset ud fra rent økonomiske betragtninger, og ikke fordi det var den ideelle bolig for dem“.

Det stemmer ikke med, at ministeren vil gøre noget for, at de mennesker, der selv finder, det er en ideel bolig, også bliver sat i stand til at få den. Men det lover ministeren her igen i betænkningen ved at sige, at han vil lempe reglerne for, at man kan erhverve og forbedre også parcel- og rækkehuse. Jeg skal nok være fin nok til ikke at nævne ordet ejerlejligheder, men det skulle egentlig gå med ind i det. Det, ministeren står her og siger, stemmer heller ikke med det, vores økonomi- og budgetminister udtalte i Nationaløkonomisk Forening, og som er optrykt i bladet Boligen. Det er den minister, der —

bortset fra når man vælter hans hensigter — skulle have et godt greb om, hvorledes regeringen vil forme sin boligpolitik, som utrykkelig siger:

„Systemet må ændres, således at tilskyndelsen til et for stort parcelhusbyggeri . . . bortfalder. Sker dette, vil boligbyggeriets sammensætning i højere grad blive præget af etagebyggeri, en samfundsøkonomisk billigere byggeform.“

Det er en mærkelig måde, boligministeren har demonstreret den billigere byggeform på.

Christophersen: Jeg forstod på boligministerens indlæg heroppefra, at der var visse forståelsesmæssige problemer knyttet til den mindretalsudtalelse, som venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre har fremsat i betænkningen. Jeg vil da godt bidrage til, at det står ganske klart for ministeren, hvad det er, der ligger i de bemærkninger, vi har gjort om de nye og langt større boligpolitiske problemer, som den lovgivning vil fremkalde, han nu ønsker at få gennemført. Vi har sagt det allerede under debatten om ændringen af rentesikringsordningen, eller rettere sagt bevarelsen af den og forbedringen af den, at man hermed i virkeligheden blot forsøger at camouflere en række andre omkostningsbestemte problemer inden for byggesektoren. Vanskeligheden er jo, at det almennyttige byggeri på grund af en fejlregning af efterspørgslen og på grund af en alt for kraftig omkostningsstigning inden for byggesektoren ikke er i stand til at leje især sine store lejligheder ud. Dette problem kan man løse på to måder. Man kan vælge den fremgangsmåde, som boligministeren altså ganske klart har valgt i denne samling, nemlig at camouflere problemerne og prøve at betale sig fra dem både nu og i tiden fremover. Der er også den anden mulighed, og det var den, vi anviste i boligudvalget, at man forsøgte at løse de helt akutte udlejningsproblemer, der var opstået, og at man derefter søgte at tilrettelægge en langsigtet boliglovgivning, som bragte omkostningsudviklingen under kontrol, og som gjorde, at de almennyttige boligselskaber koncentrerede sig om at bygge boliger, som der ganske klart var en efterspørgsel efter. Nu vælger ministeren altså denne, det skal jeg gerne indrømme, i første

[Christophersen.]

omgang nemmere løsning. Heroverfor er det blot, vi understreger, at det betyder, at så må man altså på længere sigt løse de problemer, der ligger til grund for det hele, og de vil uundgåeligt på det tidspunkt være mindst lige så store eller endnu større, end de er i dag. Det er altså sådan, denne bemærkning skal opfattes.

Må jeg sige, uden at jeg i øvrigt skal blande mig så vældig meget i boligministerens og fru Clara Muncks debat om parcelhusproblemerne, at jeg synes dog, det var ganske interessant at høre ministeren tale om de milliardbeløb, som på et eller andet tidspunkt ville repræsentere en parcelhusejerfordel, hvis man nu vil anvende det udtryk. Det er meget muligt, at man kan gøre det op på den måde, men det, som kunne være interessant, var at høre, hvorledes ministeren på en eller anden måde ville forsøge at nyttiggøre det beløb for det offentlige. Hvad er det for tanker, ministeren har gjort sig med henblik på at nedbringe det beløb? Det kan jeg jo forstå at han er indstillet på, og jeg har også forstået på hans partifælle hr. Ove Hansen, at det er de tanker, man har i socialdemokratiet, på en eller anden måde at reducere denne skattemæssige fordel i betydelig grad. Det synes jeg kunne være ganske interessant at høre noget om. Vi får vel nok opklaret på et eller andet tidspunkt, om det enten er noget, som ministren står og siger, uden at der i og for sig skal lægges særlig meget i det, eller om der ligger det i det, at man virkelig forestiller sig at kunne reducere denne skattemæssige fordel i et betydeligt omfang. I så fald må jeg drage den konklusion, at det kan ikke ske, uden at det berører et meget stort antal mennesker.

Nu valgte hr. Henning Philipsen den udtryksform, at han håbede, de ville sive ind, de oplysninger, han adskillige gange havde prøvet at videregive til medlemmer af andre partier. Nu er der jo visse sorteringsmekanismer, som man prøver at sætte i gang, og jeg vil godt følge lidt op af det, som fru Clara Munck var inde på. Oprindeligt var det jo sådan ved realkreditforliget, at man forudsatte, at de almennyttige boligselskaber skulle være i stand til at låne op til 90 pct., og så skulle de sidste 10 pct. fremskaffes på anden måde, først og fremmest over

landsbyggefonden og så over beboernes indskud. Man har senere, sådan har jeg forstået det, rent administrativt sikret, at man kunne gå op til den grænse på 94 pct., som var nævnt i realkreditloven, og nu forhøjer man den til 95 pct. og så lader man landsbyggefonden supplere op til 97 pct., i det omfang landsbyggefonden kan gøre det. Jeg mener, at erfaringerne fra forårets lovgivningsarbejde viser, at det kan landsbyggefonden gøre, fordi man fra regeringens side er indstillet på at stille de midler til rådighed for landsbyggefonden, som den har brug for, og det betyder i realiteten, at de krav om selvfinansiering, der var nedlagt i realkreditforliget, nu falder fuldkommen væk. Det er jo en meget større fremmedfinansiering, der her dukker op, og det er en udhuling af de tanker, vi gjorde os om landsbyggefondens funktion i sin tid, da boligforliget blev gennemført.

Jeg mener også, det er en udhuling af realkreditforliget, og jeg kan helt tilslutte mig den forundring, som også hr. Dahlgaard gav udtryk for i første omgang, over, at man ikke har forelagt det for kapitalmarkedsrådet. Jeg kunne forstå på ministeren, at han mente, det var en så lille og overskuelig ting, at der var ikke grund til det. Jeg vil dog sige, at her har vi at gøre med et forslag, som jo går stik imod, hvad man i øvrigt havde forestillet sig skulle være gældende, når det drejede sig om byggesektorens træk på kapitalmarkedet. Jeg betragter det ikke som en lille og overskuelig ting, at man nu prøver at ændre de tendenser, der blev nedlagt i realkreditforliget, og jeg har en stærk fornemmelse af, at man i kapitalmarkedsrådet, hvis man i øvrigt dér har til opgave at anlægge en total betragtning af, hvordan kapitalen skal fordeles på de forskellige sektorer i det danske samfund, vil nå til den opfattelse, at der var andre områder end boligsektoren, der i øjeblikket havde brug for det, også selv om det kun drejede sig om beskedne beløb.

Dahlgaard: Jeg vil gerne takke for boligministerens besvarelse. Jeg er enig med ministeren i, at boligpolitikken skal udformes i folketingets boligudvalg, og jeg ser med sympati på, at boligministeren ved foredrag og interview i aviserne bringer den fremtidige boligpolitik ud også i den offentlige

[Dahlgaard.]

diskussion. Jeg er tilbøjelig til at tro, at repræsentanter for andre partier her i salen burde følge dette op. Det er vist hensigtsmæssigt, at meningsudvekslingen foregår i fuld offentlighed, sådan at det, der bliver resultatet, ikke kommer bag på nogen til sin tid.

Dette, at den langsigtede boligpolitik bør tilrettelægges i folketingets boligudvalg, er imidlertid ikke til hinder for, at man i god tid ligesom får stukket de økonomiske rammer ud, inden for hvilke man må bevæge sig, ja, det er vel ret beset en forudsætning for, at man på forstandig måde kan udforme den mere konkrete, langsigtede boligpolitik.

Der er for det første tale om rammen for, hvor stort et kapitalforbrug et kapitalfattigt land som Danmark kan afse til boligområdet, og dér kommer kapitalmarkedsrådets vurdering ind som en vurdering, det er væsentligt for folketingets boligudvalg at få. Der er for det andet tale om rammen for, hvor stor en del af det offentlige udgifter der skal afsættes til boligpolitikken, hvilke begrænsninger eller rammer der dér skal sættes. De har relation til den offentlige udgiftspolitik. I begge henseender er budgetminister Per Hækkerup en central figur, nemlig henholdsvis som formand for kapitalmarkedsrådet og som økonomi- og budgetminister.

Jeg har som bekendt været lidt uenig i, at arbejdet med den langsigtede boligpolitik, sådan som boligministeren har ønsket det og til dels har gennemført det, skulle startes med at mobilisere de kræfter, der uanset uenighed på mange andre felter er interesseret i, at boligområdet får det mest mulige ud af det offentlige udgiftsbudgetter og får den mest begunstigede stilling på kapitalmarkedet. Derfor ville mit parti ikke deltage i den drøftelse ude på Marienborg, hvor man næsten havde organiseret den pression, som det netop er en samfundsøkonomisk opgave at værgе sig imod.

Jeg har forstået, at kapitalmarkedsrådet beskæftiger sig med disse problemer. Det har ikke været nødvendigt for boligministeren at rejse spørgsmålet, fordi kapitalmarkedsrådet beskæftiger sig med problemerne af egen drift. Jeg går ud fra som en selvfølge, at det er med henblik på, at kapitalmar-

kedsrådets vurdering af boligområdets kapitalforbrug kan komme til at foreligge som et vurderingsgrundlag for boligudvalgets arbejde.

Henning Philipson: Når fru Clara Munck omtaler sine og sit partis bestræbelser for at få landsbyggefonden gjort større med henblik på, at den mere effektivt kan deltage i selvfinansiering af boligbyggeri, så vil jeg da gøre opmærksom på, at det er i hvert fald en mere end langsommelig affære på den måde, det er sket hidtil, også med fru Clara Muncks partis medvirken. For nærværende er det, der bibringes det almennyttige byggeri fra landsbyggefonden, jo ikke stort mere end 2 pct. Jeg må måske have lov til at erindre fru Clara Munck om, hvad jeg tidligere har gjort opmærksom på, nemlig at det tidspunkt, hvor der efter min opfattelse vil være en rimelig baggrund for at forøge landsbyggefondens midler ganske betydeligt, vil være omkring 1990, i hvert fald sidst i 1980'erne, når lånene i alt det almennyttige byggeri, som blev påbegyndt sidst i 1930'erne og i begyndelsen af 1940'erne, er ved at udløbe. Så vil man opleve en stærkt stigende kurve i indbetalingerne af beløb til de enkelte foretagender, og det er vel et spørgsmål, når vi skal til at se på den langsigtede boligpolitik, om det ikke ville være rigtigt i stedet for som nu, hvor disse beløb går ind i de enkelte foretagender, altså de enkelte store boligselskaber, at disse beløb til sin tid tilfaldt landsbyggefonden. Så ville man i høj grad komme til at opleve en selvfinansiering og hermed også en solidarisering, som man ikke kender andre steder på boligområdet. Det synes jeg lige bør tilføjes.

Må jeg lige til hr. Christophersen, som nu i lighed med, hvad man tidligere har gjort, taler om den omkostningsudvikling i det almennyttige byggeri, som nu er ude af kontrol, og som nu skal kontrolleres: ja men hvorfor gjorde man ikke det i de foregående 3½ år, dengang de borgerlige partier virkelig havde magt og indflydelse til at gøre det? De byggerier, som måske kan karakteriseres ved, at omkostningerne er steget kraftigere, end man havde regnet med, står jo netop med den borgerlige regerings underskrift på hvert eneste af dem. Jeg har på fornemmelsen, at man ligesom prøver på at

[Henning Philipsen.]

skubbe ansvaret fra sig for, at man selv har været med til at ødelægge formen for boligbyggeri herhjemme. Man har brugt én bestemt som prægelknabe, og det har været det almenyttige byggeri. Man har ligesom prøvet at skubbe det ansvar fra sig. Sagen er jo, at det ikke er noget, man har fundet på nu. Der er jo ikke noget nyt i det. Man har selv et ansvar for det, og derfor er det ikke rigtigt efter min mening at skubbe ansvaret fra sig. Man kan ikke være uvidende om, at denne udvikling blev forudsagt, for det sagde vi, dengang man gik hen og etablerede boligforliget i 1966. Det blev sagt til de øvrige partier her i tinget. At man ikke ville tage det ad notam, det må man nu bøde for i disse dage — og de, der bøder mest for det, det er det almenyttige byggeri og dets lejere.

Jeg synes nok, det var nye toner, hvis jeg forstod hr. Dahlgaard rigtigt, når hr. Dahlgaard ønskede kapitalmarkedsrådets medvirken til afgørelse af, hvor meget vi havde at bygge boliger for, idet det skulle indgå i den samlede bedømmelse, når man i boligudvalget skulle prøve at formulere en langsigtet boligpolitik. Jeg synes, det er noget ganske centralt, og jeg vil da gerne tage det for dets pålydende. Det er noget af det aller vigtigste og har været det for os, det er der ikke noget nyt i, det ved hr. Dahlgaard også. Men jeg opfatter det som nye toner fra hr. Dahlgaards og hans partis side, at det, man i og for sig tilstræber, er, at man finder ud af: hvor stor en del af vore ressourcer kan vi anvende til boligbyggeri i enhver form? Og er den sammensætning, man har, rigtig, at boligbyggeriet herhjemme for nærværende præsteres med 60 pct. parcelhusbyggeri, mens de 40 pct. er anden form for byggeri? Endelig, hvad jeg også synes var rigtigt, hvis jeg har opfattet hr. Dahlgaard rigtigt: anvender vi disse ressourcer, som vi nu ønsker at stille til rådighed, rigtigt? Med andre ord: hvad får vi for den krone, vi giver ud til boligbyggeri? Jeg vil meget, meget gerne fordomsfrit gå ind i en diskussion på disse præmisser. Jeg synes, det er særdeles nødvendigt at gøre det.

Boligministeren (Helge Nielsen): Må jeg som en generel betragtning, jeg mente jeg fremsatte i første omgang, men som jeg da

godt vil gentage og gøre tydeligere, sige, at jeg også er af den opfattelse, at der fremover i den kommende boligpolitik må ske en større selvfinansiering i den sociale sektor; og det ved jeg også at man fra den sociale sektors side er klart indstillet på.

Må jeg sige til fru Clara Munck: jeg har også læst redegørelsen fra socialforskningsinstituttet om vores forstads miljøer, men jeg har måske haft lidt andre briller på, for jeg synes ikke, det så tydeligt fremgik, at det direkte var et spørgsmål om ejerbolig eller lejerbolig, men et spørgsmål om, hvordan boligen var udformet. Det var spørgsmålet om lav bebyggelse eller høj bebyggelse, man tog stilling til. I hvert tilfælde var et af vore kendte sociale boligkomplekser, Albertslundområdet, jo direkte med inde i undersøgelsen, og det blev netop brugt som et godt og et rigtigt boligmiljø. At der også fandtes de andre betragtninger, som fru Clara Munck refererede, vedrørende dem, der ønskede deres egen bolig, erkender jeg, men jeg synes blot, at hovedspørgsmålet drejede sig om høj eller lav bebyggelse. Man er jo netop fra boligsekskabernes gået meget stærkt ind i tanken om lav, tæt bebyggelse, og vi har vel Farum Midtpunkt som et godt eksempel, hvor man nu har udlejert første afdeling. Der har vel været en interesse for dette byggeri, som er større, end vi nogen sinde har set den. Jeg tror, det er ca. 20.000 mennesker, der nu har været ude og se på det, og de første 650 lejligheder er revet væk. Selv om jeg erkender, at der er tale om en særlig fordelagtig husleje politik, så tror jeg, denne interesse siger lidt om, at selve udformningen af dette boligprojekt tiltaler folk.

Jeg har rigtigt sagt i et interview til Politiken i denne uge, at jeg ikke mener, det er en rigtig og ønsket balance, der er, og jeg vil da godt understrege det ved at sige, at jeg er da ikke sikker på, at alle har valgt deres bolig ud fra ønsket om netop at have den form for bolig, men måske i højere grad ud fra et økonomisk hensyn, ud fra, hvad der var økonomisk mest fordelagtigt. Det tror jeg er rigtigt, ellers havde jeg naturligvis ikke sagt det. Vores målsætning må være at skabe et boligmarked, hvor der kan blive et frit valg, således at både den, der ønsker den ene form, og den, der ønsker den anden form, kan få deres ønsker opfyldt.

Må jeg sige til hr. Christophersen, der ef-

[Boligministeren.]

terlyser, hvordan parcelhusproblemet skal løses i den kommende tid — og jeg understreger det endnu en gang over for hr. Christophersen, for at der ikke skal blive endnu en misforståelse — at det, jeg har sagt, drejer sig om det kommende parcelhusbyggeri. Jeg kunne bede hr. Christophersen tale med sin partifælle hr. Henry Christensen, der jo rejste land og rige rundt med nogle ganske udmærkede forslag — efter hans egen mening i hvert fald — om, hvordan disse parcelhusproblemer skulle løses gennem en forhøjelse af lejeværdien. Jeg er ikke helt enig; jeg mener ikke, det er tilstrækkeligt, men vil pege på de ideer, som hr. Grünbaum har været inde på også her fra folketingets talerstol, der kunne skabe en bedre social balance i dette problem.

Jeg mener ikke, hr. Christophersens udredning af, hvad der skete i arbejdet i realkreditudvalget i sin tid, er korrekt. Jeg havde selv fornøjelsen at være med i udvalget og gjorde meget ud af spørgsmålet om det sociale boligbyggeris andel, om det skulle være 94 eller 92 eller 90 pct., man skulle kunne låne, og hvor meget landsbyggefonden skulle yde, så jeg kan ikke helt nikke genkendende til hr. Christophersens udlægning af det.

Også jeg var glad for hr. Dahlgaards bemærkninger. Jeg er enig med hr. Dahlgaard i, at vi i høj grad skal have disse problemer ud i den offentlige debat, således at de nye løsninger ikke skal tage folk på sengen. Vi skal have befolkningen med i en forståelse af alle disse problemer.

Jeg vil godt give det ærede medlem ret i, og det gjorde jeg også i første omgang, at de økonomiske rammer er meget vigtige. Men vi må vel også være enige om, at der ikke bare skal bygges, som perspektivplanen siger, et sted mellem 50.000 og 55.000 boliger om året frem til 1985, uden at tage hensyn til, hvad hver enkelt bolig koster. Det kan ikke nytte noget, som jeg vist også sagde til Politiken, at hver bolig ligger i 400.000 kr.s klassen, så er der i hvert fald for mig at se ikke nogen som helst chance for at komme op i den størrelsesorden. De ca. 4 milliarder kr., vi anvender pr. år i offentlig støtte til byggeriet — og herudover kommer naturligvis hele kapitalbehovet — fordeler sig groft

taget med 2,7 milliard kr. til ejerboligen og 1,3 milliard kr. til lejerboligen inkl. sanering, kollegiebyggeri og bolig- og byggefond. Det er ikke, synes jeg, en rigtig fordeling, og det må vi absolut se på. Det er bare den årlige direkte støtte, og jeg må understrege, at kapitalbehovet må fordele sig nogenlunde tilsvarende.

Jeg er glad for det, der her blev sagt fra hr. Dahlgaards side, men jeg vil dog sige, at jeg er ikke enig i vurderingen af Marienborgmødet. Der var ikke tale om noget presionsmøde, jeg vil endog sige tværtom, og jeg vil her henvise til, hvad en udenforstående, fhv. folketingsmand hr. Haunstrup Clemmensen, har udtalt om dette møde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 191) findes i tidenden sp. 4885, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1879).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Ændring af reglerne om byggegodtgørelse).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 196) findes i tidenden sp. 4885, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1879).